

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)

den 7 maj 2024*

”Begäran om förhandsavgörande – Upptagande till prövning – Artikel 267 FEUF – Begreppet domstol – Nationell skiljenämnd med behörighet i fråga om bekämpning av dopning inom idrotten – Kriterier – Det hänskjutande organets oberoende – Principen om ett effektivt domstolsskydd – Avvisning av begäran om förhandsavgörande”

I mål C-115/22,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Unabhängige Schiedskommission Wien (Oberoende skiljenämnden i Wien, Österrike) genom beslut av den 21 december 2021, som inkom till domstolen den 17 februari 2022, i målet

SO

ytterligare deltagare i rättegången:

Nationale Anti-Doping Agentur Austria GmbH (NADA),

Österreichischer Leichtathletikverband (ÖLV),

World Anti-Doping Agency (WADA),

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden K. Lenaerts, vice ordföranden L. Bay Larsen, avdelningsordförandena A. Prechal, K. Jürimäe, C. Lycourgos, T. von Danwitz, F. Biltgen, Z. Csehi och O. Spineanu–Matei samt domarna J.–C. Bonichot, S. Rodin, J. Passer (referent), D. Gratsias, M.L. Arastey Sahún och M. Gavalec,

generaladvokat: T. Čapeta,

justitiesekreterare: D. Dittert,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 2 maj 2023,

* Rättegångsspråk: tyska.

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- SO, genom J. Öhlböck, Rechtsanwalt,
- Nationale Anti-Doping Agentur Austria GmbH (NADA), genom A. Sammer, i egenskap av ombud, biträdd av P. Lohberger och A. Schütz, Rechtsanwälte,
- World Anti-Doping Agency (WADA), genom D.P. Cooper, solicitor, biträdd av A.-S. Oberschelp de Meneses, avocate, K. Van Quathem, B. Van Vooren, advocaten, och L. Waty, avocat,
- Belgiens regering, genom P. Cottin och J.-C. Halleux, båda i egenskap av ombud,
- Frankrikes regering, genom R. Bénard och A.-L. Desjonquères, båda i egenskap av ombud,
- Lettlands regering, genom E. Bardiņš, J. Davidoviča och K. Pommere, samtliga i egenskap av ombud,
- Luxemburgs regering, genom A. Germeaux och T. Schell, båda i egenskap av ombud,
- Polens regering, genom B. Majczyna, i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom A. Bouchagiar, M. Heller och H. Kranenborg, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 14 september 2023 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 5.1 a och c, artikel 6.3 samt artiklarna 9 och 10 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 2016, s. 1, och rättelse i EUT L 127, 2018, s. 2) (nedan kallad dataskyddsförordningen).
- 2 Begäran har framställts i ett skiljeförfarande mellan SO, en tävlingsidrottare, och Nationale Anti-Doping Agentur Austria GmbH (NADA) (ett oberoende nationellt antidopningsorgan), angående beslutet från detta organ att offentliggöra de sanktioner som SO ålagts för att ha överträtt de nationella antidopningsreglerna.

Tillämpliga bestämmelser

IAAF:s regler

- 3 International Association of Athletics Federations (Internationella friidrottsförbundet) (nedan kallat IAAF) har antagit IAAF Competition Rules 2014–2015 (IAAF:s tävlingsregler för åren 2014–2015) vars regel 32.2 b och f, precis som artiklarna 2.2 och 2.6 i IAAF Anti-Doping Rules (IAAF:s antidopningsregler) från år 2017, förbjuder ”användning eller försök till användning av förbjudna ämnen eller förbjudna metoder” samt ”innehav av förbjudna ämnen eller förbjudna metoder”.

Unionsrätt

- 4 I artikel 5 i dataskyddsförordningen fastställs principerna för behandling av personuppgifter, medan artikel 6 i förordningen anger villkoren för att en sådan behandling ska vara laglig. Artiklarna 9 och 10 i nämnda förordning innehåller bestämmelser om behandling av särskilda kategorier av personuppgifter och om behandling av personuppgifter som rör fällande domar i brottmål samt lagöverträdelser som innefattar brott.

- 5 Artikel 77 i denna förordning har rubriken ”Rätt att lämna in klagomål till en tillsynsmyndighet”. I punkt 1 i denna artikel föreskrivs följande:

”Utan att det påverkar något annat administrativt prövningsförfarande eller rättsmedel, ska varje registrerad som anser att behandlingen av personuppgifter som avser henne eller honom strider mot denna förordning ha rätt att lämna in ett klagomål till en tillsynsmyndighet, särskilt i den medlemsstat där han eller hon har sin hemvist eller sin arbetsplats eller där det påstådda intrånget begicks.”

- 6 Artikel 78 i nämnda förordning har rubriken ”Rätt till ett effektivt rättsmedel mot tillsynsmyndighetens beslut”. I punkt 1 i denna artikel anges följande:

”Utan att det påverkar något annat administrativt prövningsförfarande eller prövningsförfarande utanför domstol ska varje fysisk eller juridisk person ha rätt till ett effektivt rättsmedel mot ett rättsligt bindande beslut rörande dem som meddelats av en tillsynsmyndighet.”

- 7 Artikel 79 i samma förordning har rubriken ”Rätt till ett effektivt rättsmedel mot en personuppgiftsansvarig eller ett personuppgiftsbiträde”. I punkt 1 i denna artikel föreskrivs följande:

”Utan att det påverkar tillgängliga administrativa prövningsförfaranden eller prövningsförfaranden utanför domstol, inbegripet rätten att lämna in ett klagomål till en tillsynsmyndighet i enlighet med artikel 77, ska varje registrerad som anser att hans eller hennes rättigheter enligt denna förordning har åsidosatts som en följd av att hans eller hennes personuppgifter har behandlats på ett sätt som inte är förenligt med denna förordning ha rätt till ett effektivt rättsmedel.”

Österrikisk rätt

ADBG

- 8 5 § Anti-Doping-Bundesgesetz 2021 (2021 års federala lag om antidopning) av den 23 december 2020 (BGBl. I, 152/2020) (nedan kallad ADBG) har rubriken "Unabhängige Dopingkontrollenrichtung [det oberoende dopningskontrollorganet, Österrike]". Det föreskrivs i punkt 1 i denna paragraf att detta organ bland annat ska ha till uppgift att, i enlighet med 18 § ADBG, lämna in en begäran om granskning till Österreichische Anti-Doping Rechtskommission (Österrikiska antidopningskommissionen) (nedan kallad ÖADR), när det anser att ADBG har åsidosatts, och att vara part i förfarandena vid denna kommission och vid Unabhängige Schiedskommission (Oberoende skiljenämnden, Österrike) (nedan kallad USK), enligt 20 § punkt 2 och 23 § punkt 2 ADBG.
- 9 I 5 § punkt 5 ADBG föreskrivs följande:
- "För att utföra uppgifterna som oberoende dopningskontrollorgan finns ett allmännyttigt bolag med begränsat ansvar med namnet [NADA]. ... I egenskap av personuppgiftsansvarig, i den mening som avses i artikel 4.7 i dataskyddsförordningen, behandlar [NADA] personuppgifter."
- 10 6 § ADBG har rubriken "Bestämmelser om dataskydd". I punkt 1 i denna paragraf föreskrivs följande:
- "Det oberoende dopningskontrollorganet har, i egenskap av personuppgiftsansvarig i enlighet med artikel 4.7 i dataskyddsförordningen, befogenhet att behandla personuppgifter, i den mån det är nödvändigt för att fullgöra sina uppgifter enligt [ADBG] och för att genomföra [ADBG], särskilt inom ramen för [ÖADR:s] och [USK:s] uppgifter. ..."
- 11 7 § ADBG har rubriken "[ÖADR]". I punkt 1 i denna paragraf föreskrivs bland annat att ÖADR ska genomföra disciplinära förfaranden för det behöriga federala idrottsförbundet i enlighet med det behöriga internationella idrottsförbundets gällande antidopningsregler (antidopningsförfaranden). Enligt 7 § punkt 7 ADBG ska ÖADR inrättas vid det oberoende dopningskontrollorganet. Det preciseras i punkt 8 i nämnda 7 § ADBG att 6 § ADBG ska gälla i tillämpliga delar.
- 12 I 8 § ADBG, med rubriken "[USK]", anges följande:
- "1) [USK] är en nämnd som är oberoende i förhållande till statliga organ, enskilda personer och det oberoende dopningskontrollorganet. USK:s ledamöter får inte ha deltagit vare sig i den utredning som avser en idrottsutövare eller någon annan person, i beslutet att lämna in en begäran om granskning av en idrottsutövare eller någon annan person, eller i det beslut, vilket underställs deras prövning, som meddelats av ÖADR själv. Utan att det påverkar tillämpningen av 23 § punkt 10 leden 1 och 2 ska USK inrättas vid det oberoende dopningskontrollorganet för att pröva ÖADR:s beslut i antidopningsförfaranden.
- 2) USK ska, under förutsättning att minst 50 procent kvinnor är närvarande, vara sammansatt av en ordförande och sju ledamöter med följande kvalifikationer:
1. ordföranden och vice ordföranden ska ha avlagt domar- eller advokatexamen,

2. två ledamöter ska ha avlagt juristexamen och ha erfarenhet av att genomföra formella utredningsförfaranden,
3. två ledamöter ska vara experter inom analytisk kemi eller toxikologi,
4. två ledamöter ska vara experter inom idrottsmedicin.

I varje förfarande ska ordföranden eller vice ordföranden bland USK:s ledamöter, för att genomföra förfarandet, utse minst en ledamot med juristexamen och erfarenhet av formella utredningsförfaranden, minst en expert inom analytisk kemi eller toxikologi och minst en ledamot som är expert inom idrottsmedicin.

3) Ordföranden och de ledamöter som avses i punkt 2 leden 1–4 utses för en period på fyra år av [Bundesminister für Kunst, Kultur, öffentlichen Dienst und Sport (förbundsministern för konst, kultur, offentlig förvaltning och idrott, Österrike)]. Bland ledamöterna ska en ledamot utses till vice ordförande. Mandaten kan förnyas och återkallas i förtid om det föreligger synnerliga skäl. Ordföranden och ledamöterna kan när som helst skiljas från sitt uppdrag. Om ordföranden eller en ledamot avgår i förtid ska en ny person utses för återstoden av den berörda mandatperioden. USK ska fatta beslut med en majoritet av rösterna och beslutsförhet uppnås när ordföranden och minst två ledamöter är närvarande. Vid lika röstetal ska ordföranden ha utslagsröst. USK får också fatta beslut genom skriftligt förfarande om de faktiska omständigheterna är så klara att det inte är nödvändigt att föra diskussioner vid ett möte och varken ordföranden eller en ledamot motsätter sig att ett beslut fattas på detta sätt. 5 § tredje stycket ska tillämpas på USK.

...

6) 6 § [ADBG] ska gälla i tillämpliga delar.”

13 Det föreskrivs i 20 § ADBG, med rubriken ”Förfaranden vid [ÖADR]”, att ÖADR är behörig att genomföra antidopningsförfaranden efter det att en begäran om granskning lämnats in av det oberoende dopningskontrollorganet och att fatta beslut i första instans för det fall det behöriga internationella idrottsförbundets antidopningsregler har överträtts.

14 I 21 § punkt 3 ADBG föreskrivs följande:

”ÖADR ska senast 20 dagar efter det att beslutet vunnit laga kraft underrätta [det federala idrottsförbundet], idrottsorganisationer, idrottare, andra personer och tävlingsarrangörer samt allmänheten om vidtagna säkerhetsåtgärder (till exempel avstängning) och om beslut som fattats i samband med antidopningsförfaranden och därvid ange den berörda personens namn, längden på och skälen för avstängningen, dock utan att det kan dras några slutsatser om denna persons hälsa på grundval av de offentliggjorda uppgifterna. En sådan underrättelse behöver inte lämnas beträffande särskilt utsatta personer, motionärer samt personer som bidragit avsevärt till att potentiella överträdelser av antidopningsregler upptäcks genom att lämna information eller andra uppgifter. En underrättelse ska av folkhälsoskäl lämnas beträffande idrottare och motionärer om en överträdelse av antidopningsreglerna i 1 § punkt 2 leden 3 och 9–11 har konstaterats.”

15 23 § ADBG har rubriken ”Förfaranden inför [USK]”. I punkt 1 i denna paragraf föreskrivs följande:

”Parterna enligt punkt 2 kan, inom fyra veckor från det att delgivning skett, ansöka om att USK ska överpröva de beslut som avses i 20 §. USK ska pröva beslutets lagenlighet och kan upphäva det utan att meddela ett nytt beslut om det är lagstridigt eller ändra det i någondera riktningen. Ansökan om

överprövning hindrar inte verkställighet av det beslut som avses i 20 § såvida inte USK föreskriver en sådan verkan.”

- 16 Det preciseras i 23 § punkt 2 ADBG att det oberoende dopningskontrollorganet är part i förfarandet vid USK.
- 17 Enligt 23 § punkt 3 ADBG ska 580 § punkterna 1 och 2, 588 § punkt 2, 592 § punkterna 1 och 2, 594 §, 595 §, 597–602 §§, 604 §, 606 § punkterna 1–5, 608 § punkterna 1 och 2 samt 610 § Zivilprozessordnung (civilprocesslagen) (nedan kallad ZPO) tillämpas i tillämpliga delar på förfarandet vid USK. USK ska genomföra förfarandet på grundval av det behöriga internationella idrottsförbundets gällande antidopningsregler. Parterna i målet kan dessutom begära att förfarandet ska vara offentligt.
- 18 I 23 § punkt 4 ADBG föreskrivs följande:

”USK ska inom sex veckor från mottagandet av ansökan om överprövning fatta beslut eller hålla muntlig förhandling. Efter det muntliga förfarandet ska det slutliga beslutet fattas skriftligen och motiveras inom fyra veckor. Förfarandet ska avslutas inom sex månader från mottagandet av ansökan om överprövning, varvid de förseningar som parten orsakat i enlighet med punkt 2 led 1 ska inkluderas i denna frist. Vid lika röstetal ska ordföranden ha utslagsröst. Besluten ska meddelas skriftligen och vara motiverade. Trots USK:s skiljeavgörande kan [Världsantidopningsbyrån (Wada)], Internationella olympiska kommittén, Internationella paralympiska kommittén och det aktuella internationella idrottsförbundet överklaga USK:s beslut till [Idrottens skiljedomstol (CAS), Lausanne (Schweiz)]. I mål som rör deltagande i en internationell tävling eller där internationella idrottare är inblandade kan beslut överklagas direkt till CAS av de berörda parterna. För att lösa tvistemål finns det möjlighet att väcka civilrättslig talan efter det att alla rättsmedel inom ramen för antidopningsförfarandet har uttömts.”

- 19 I 23 § punkt 14 ADBG föreskrivs följande:

”USK ska informera [det federala idrottsförbundet], idrottsorganisationer, idrottare, andra personer och tävlingsarrangörer samt allmänheten om sina beslut och därvid ange den berörda personens namn, längden på och skälen för avstängningen, dock utan att det kan dras några slutsatser om denna persons hälsa på grundval av de offentliggjorda uppgifterna. En sådan underrättelse behöver inte lämnas beträffande särskilt utsatta personer, motionärer samt personer som bidragit avsevärt till att potentiella överträdelser av antidopningsregler upptäcks genom att lämna information eller andra uppgifter. En underrättelse ska av folkhälsoskäl lämnas beträffande idrottare och motionärer om en överträdelse av antidopningsreglerna i 1 § punkt 2 leden 3 och 9–11 har konstaterats.”

Oberoende skiljenämndens förfaranderegler som avses i 2021 års federala lag om antidopning

- 20 Det anges i punkt 1.3 i Verfahrensordnung der Unabhängigen Schiedskommission nach dem Anti-Doping-Bundesgesetz 2021 (Oberoende skiljenämndens förfaranderegler som avses i 2021 års federala lag om antidopning) av den 1 januari 2021 att USK:s ledamöter ska vara oberoende när de fullgör sina uppgifter. I punkt 5 i dessa förfaranderegler anges på vilka grunder det är möjligt att göra gällande att en eller flera av dessa ledamöter är partiska och vilka konsekvenser detta får.
- 21 Det anges i punkt 9.1 i nämnda förfaranderegler att parterna i förfarandet får använda sig av all den bevisning som föreskrivs i ZPO.

ZPO

- 22 Bland de paragrafer i ZPO, i dess lydelse av den 23 december 2020 (BGBl. I, 148/2020), som reglerar skiljeförfarandet, avser 597 § reglerna om begäran om skiljeförfarande och om svarsskrivelsen, medan 598 § föreskriver en möjlighet att hålla muntlig förhandling och 599 § bland annat innehåller reglerna om bevisning vid skiljedomstolen.
- 23 Det föreskrivs i 607 § ZPO att en skiljedomstols avgörande mellan parterna ska ha verkan av ett lagakraftvunnet domstolsavgörande.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 24 SO var tävlingsidrottare från år 1998 till år 2015. Hon är även ansvarig för en förening som är medlem i Wiens friidrottsförbund (Österrike).
- 25 På grundval av resultaten av en utredning som genomfördes av Bundeskriminalamt (den federala kriminalpolismyndigheten, Österrike) gav NADA år 2021 in en begäran om granskning av SO:s fall till ÖADR, eftersom den ansåg att SO hade överträtt antidopningsreglerna.
- 26 Genom beslut av den 31 maj 2021 fann ÖADR att SO var skyldig till överträdelse av regel 32.2 b och f i IAAF:s tävlingsregler för åren 2014–2015 samt artikel 2.2 och 2.6 i IAAF:s antidopningsregler från år 2017 (nedan kallat det omtvistade beslutet). ÖADR konstaterade närmare bestämt att SO mellan maj 2015 och april 2017 innehade ämnen som Wada hade förbjudit professionella idrottare som omfattades av IAAF:s tävlingsregler att använda under denna period, nämligen erythropoetin (även kallat EPO), genotropin (omnitrope) samt testosteron (androgel) och att SO åtminstone delvis hade använt dem år 2015.
- 27 På grundval av dessa konstateranden förklarade ÖADR i det omtvistade beslutet att samtliga resultat som SO hade uppnått mellan den 10 maj 2015 och den dag då detta beslut vann laga kraft var ogiltiga samt återkallade samtliga deltaganderättigheter och/eller premier som erhållits. Dessutom förbjöds SO att delta i alla typer av idrottstävlingar under en period på fyra år från och med den 31 maj 2021.
- 28 Under förfarandet vid ÖADR begärde SO att det omtvistade beslutet inte skulle tillkännages för allmänheten i enlighet med 21 § punkt 3 ADBG, bland annat genom att inte lämna ut och inte offentliggöra hennes namn och andra individuella kännetecken. ÖADR avslog denna begäran i det omtvistade beslutet.
- 29 SO ansökte om överprövning vid USK och begärde att det omtvistade beslutet skulle ändras så, att allmänheten inte upplystes, genom offentliggörande av hennes fullständiga namn på en fritt tillgänglig webbplats, om de dopningsöverträdelser som hon hade begått och om den sanktion som hon hade ålagts.
- 30 Genom beslut av den 21 december 2021 fastställde USK beslutet att ogiltigförklara samtliga tävlingsresultat som SO hade uppnått, inklusive återkallandet av alla titlar, medaljer, priser, deltaganderättigheter och premier som erhållits från och med den 10 maj 2015, och att avstänga henne från alla tävlingar (nationella och internationella) under en period på fyra år från och med den 31 maj 2021.

- 31 USK beslutade emellertid att begäran om att inte offentliggöra de dopningsöverträdelser som SO hade begått och de sanktioner som överträdelserna ledde till skulle avgöras genom separat beslut och att detta beslut skulle anstå.
- 32 Mot denna bakgrund beslutade USK att vilandeförklara ärendet och att ställa följande tolkningsfrågor till EU-domstolen:
- ”1) Är uppgiften om att en viss person har begått en viss överträdelse av antidopningsreglerna och avstängts från deltagande i (nationella och internationella) tävlingar på grund av denna överträdelse att anse som en 'uppgift om hälsa', i den mening som avses i artikel 9 i [dataskyddsförordningen]?
- 2) Utgör [dataskyddsförordningen] – i synnerhet med avseende på artikel 6.3 andra stycket i förordningen – hinder för nationell lagstiftning, enligt vilken namnet på en person som berörs av ett beslut som meddelats av USK, den tid som avstängningen gäller och skälen till avstängningen ska offentliggöras, utan att det är möjligt att dra slutsatser om den berörda personens hälsouppgifter? Spelar det i detta sammanhang någon roll att ett offentliggörande av dessa uppgifter för allmänheten enligt den nationella lagstiftningen endast får underlåtas om den berörda personen är motionär, minderårig eller en person som bidragit avsevärt till att potentiella överträdelser av antidopningsregler upptäcks genom att lämna information eller andra uppgifter?
- 3) Kräver den [dataskyddsförordningen] – i synnerhet med avseende på principerna i artikel 5.1 a och c i förordningen – att det före ett offentliggörande av uppgifter under alla omständigheter ska ske en intresseavvägning mellan den registrerades personliga intressen, som kan beröras av ett offentliggörande, å ena sidan, och allmänhetens intresse av att få information om de överträdelser av antidopningsregler som en idrottare begått, å andra sidan?
- 4) Utgör offentliggörandet av uppgiften om att en viss person har begått en viss överträdelse av antidopningsreglerna och avstängts från deltagande i (nationella och internationella) tävlingar på grund av denna överträdelse en behandling av personuppgifter som rör fällande domar i brottmål samt lagöverträdelser som innefattar brott, i den mening som avses i artikel 10 i [dataskyddsförordningen]?
- 5) Om fråga 4 besvaras jakande, är då [USK] som inrättats enligt 8 § [ADBG] en myndighet, i den mening som avses i artikel 10 i [dataskyddsförordningen]?”

Huruvida begäran om förhandsavgörande kan tas upp till prövning

- 33 Det förfarande som har införts genom artikel 267 FEUF utgör ett medel för samarbete mellan EU-domstolen och de nationella domstolarna, genom vilket EU-domstolen tillhandahåller de nationella domstolarna de uppgifter om unionsrättens tolkning som de behöver för att kunna avgöra de mål som de ska pröva (dom av den 9 mars 2010, ERG m.fl., C-378/08, EU:C:2010:126, punkt 72, och beslut av den 9 januari 2024, Bravchev, C-338/23, EU:C:2024:4, punkt 18).
- 34 Av detta följer att det hänskjutande organet, för att vara behörigt att framställa en begäran om förhandsavgörande till EU-domstolen, måste kunna kvalificeras som en ”domstol”, i den mening som avses i artikel 267 FEUF, vilket det ankommer på EU-domstolen att pröva på grundval av

begäran om förhandsavgörande (beslut av den 13 december 2018, *Holunga*, C-370/18, EU:C:2018:1011, punkt 13, och beslut av den 19 maj 2022, *Frontera Capital*, C-722/21, EU:C:2022:412, punkt 11).

- 35 Det framgår av EU-domstolens fasta praxis att vid bedömningen av huruvida ett organ utgör en domstol, i den mening som avses i artikel 267 FEUF, vilket är en rent unionsrättslig fråga, beaktar EU-domstolen ett antal omständigheter, såsom huruvida organet är upprättat enligt lag, organet är av stadigvarande karaktär, dess jurisdiktion är av tvingande art, förfarandet är kontradiktoriskt, organet tillämpar rättsregler och huruvida det har en oberoende ställning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 30 juni 1966, *Vaassen-Göbbels*, 61/65, EU:C:1966:39, s. 395, dom av den 3 maj 2022, *CityRail*, C-453/20, EU:C:2022:341, punkt 41, och dom av den 21 december 2023, *Krajowa Rada Sądownictwa (Bibehållande av en domares tjänst)*, C-718/21, EU:C:2023:1015, punkt 40).
- 36 Det framgår även av EU-domstolens fasta praxis att de nationella domstolarna endast är behöriga att begära förhandsavgörande från EU-domstolen om en tvist är anhängig vid dem och om förfarandet i fråga är avsett att leda till ett avgörande av rättskipningskaraktär. Frågan huruvida ett organ är behörigt att begära ett förhandsavgörande av EU-domstolen ska således avgöras på grundval av såväl strukturella som funktionella kriterier (se, för ett liknande resonemang, dom av den 3 maj 2022, *CityRail*, C-453/20, EU:C:2022:341, punkterna 42 och 43 och där angiven rättspraxis).
- 37 När det gäller dessa strukturella kriterier framgår det av de handlingar som ingetts till domstolen och särskilt av bestämmelserna i ADBG att USK uppfyller kriterierna att vara upprättad enligt lag, att vara av stadigvarande karaktär, att dess jurisdiktion är av tvingande art och att förfarandet vid den är kontradiktoriskt.
- 38 Däremot uppkommer frågan huruvida USK uppfyller kravet på oberoende.
- 39 Vad beträffar detta kriterium, ska det understrykas att de nationella domstolarnas oberoende, som är en förutsättning för ett effektivt domstolsskydd, inte kan skiljas från den dömande uppgiften (se, för ett liknande resonemang, dom av den 27 februari 2018, *Associação Sindical dos Juizes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, punkterna 41 och 42). Kriteriet är således nödvändigt för att systemet för domstolssamarbete – som möjligheten att begära förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF ger uttryck för – ska kunna fungera väl, eftersom denna möjlighet enligt domstolens fasta praxis endast kan användas av en domstol som uppfyller bland annat detta krav på oberoende (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 januari 2020, *Banco de Santander*, C-274/14, EU:C:2020:17, punkt 56 och där angiven rättspraxis).
- 40 Begreppet oberoende ställning omfattar två aspekter (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 september 2006, *Wilson*, C-506/04, EU:C:2006:587, punkterna 49 och 50, och dom av den 21 januari 2020, *Banco de Santander*, C-274/14, EU:C:2020:17, punkt 57).
- 41 Den första aspekten, som är en yttre aspekt, förutsätter att det aktuella organet fullgör sina uppgifter helt självständigt, utan att vara underställt någon annan och utan att ta emot order eller instruktioner från något håll och att det således är skyddat mot yttre inblandning eller påtryckningar som kan äventyra dess ledamöters oberoende prövning och påverka deras avgöranden (dom av den 21 januari 2020, *Banco de Santander*, C-274/14, EU:C:2020:17, punkt 57 och där angiven rättspraxis).

- 42 Det ska i detta hänseende erinras om att den omständigheten att ledamöterna i den aktuella instansen är oavsättliga utgör en garanti som är grundläggande för domarnas oberoende, eftersom den syftar till att skydda integriteten hos dem som har till uppgift att döma (dom av den 21 januari 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punkt 58 och där angiven rättspraxis).
- 43 Principen om domares oavsättlighet, vilken är av absolut grundläggande betydelse, kräver i synnerhet att domarna kan kvarstå i tjänst så länge som de inte uppnått obligatorisk pensionsålder eller fram till dess att deras förordnande löper ut då de tjänstgör enligt ett visstidsförordnande. Denna princip är inte absolut, men avsteg från principen får göras endast om det kan anses motiverat utifrån legitima och tvingande skäl, dock med iakttagande av proportionalitetsprincipen. Således är det vedertaget att domare får skiljas från sin tjänst om de har visat sig vara olämpliga att inneha tjänsten på grund av arbetsoförmåga eller på grund av att de grovt åsidosatt sina tjänsteåligganden; varvid förfarandet ska genomföras enligt adekvata handläggningsregler (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 januari 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punkt 59 och där angiven rättspraxis).
- 44 Garantin för att ledamöterna i en domstol ska vara oavsättliga kräver således att de fall där det aktuella organets ledamöter får skiljas från sina tjänster ska vara särskilt reglerade genom uttryckliga lagbestämmelser som erbjuder mer omfattande garantier än dem som gäller enligt allmänna förvaltningsrättsliga och arbetsrättsliga bestämmelser vid entlediganden som utgör missbruk (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 januari 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punkt 60, och dom av den 26 januari 2023, Construct, C-403/21, EU:C:2023:47, punkt 44).
- 45 Den andra aspekten av begreppet oberoende ställning, som är en inre aspekt, hänger samman med begreppet opartiskhet och innebär att organet ska hålla samma avstånd i förhållande till parterna i ärendet och till parternas respektive intressen med avseende på saken i ärendet. Denna aspekt förutsätter att kravet på objektivitet iakttas och att det inte finns något annat intresse i ärendets utgång än en strikt tillämpning av rättsreglerna (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 januari 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punkt 61 och där angiven rättspraxis).
- 46 Enligt EU-domstolens fasta praxis innebär begreppet oberoende ställning framför allt att det aktuella organet ska vara utomstående i förhållande till den myndighet som fattat det omtvistade beslutet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 januari 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punkt 62 och där angiven rättspraxis).
- 47 Dessa garantier för oberoende och opartiskhet förutsätter att det finns regler – särskilt vad gäller organets sammansättning, hur ledamöterna utnämns, längden på deras förordnanden, de grunder på vilka ledamöterna kan avstå från att delta i ett avgörande, grunderna för vad som utgör jäv och de grunder med stöd av vilka ledamöterna får avsättas – som utesluter allt rimligt tvivel som enskilda skulle kunna hysa beträffande organets okänslighet för påverkan av yttre omständigheter och dess neutralitet i förhållande till motstående intressen (dom av den 21 januari 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punkt 63 och där angiven rättspraxis).
- 48 Vad beträffar USK, kan det konstateras att det i punkt 1.3 och punkt 5 i dess förfaranderegler som avses i 2021 års federala lag om antidopning anges att dess ledamöter ska vara oberoende när de fullgör sina uppgifter och att de omfattas av principen om opartiskhet.

- 49 Enligt 8 § punkt 3 ADBG utses emellertid USK:s ledamöter av förbundsministern för konst, kultur, offentlig förvaltning och idrott för ett mandat på fyra år som kan förnyas och återkallas i förtid om det föreligger ”synnerliga skäl”, utan att detta begrepp definieras i nationell lagstiftning.
- 50 I synnerhet säkerställs det inte genom någon särskild bestämmelse att USK:s ledamöter är oavsättliga.
- 51 I detta avseende skiljer sig situationen för USK:s ledamöter till exempel från situationen för det hänskjutande organet i det mål som ledde till domen av den 6 oktober 2015, *Consorti Sanitari del Maresme* (C-203/14, EU:C:2015:664), genom att, såsom framgår av punkterna 11 och 20 i den domen, ledamöterna i det organet åtnjuter en garanti för oavsättlighet under sin mandattid, från vilken undantag endast kan göras av skäl som uttryckligen anges i den lagstiftning som reglerar organets verksamhet.
- 52 Beslutet att avsätta USK:s ledamöter fattas dessutom endast av förbundsministern för konst, kultur, offentlig förvaltning och idrott, det vill säga en verkställande ledamot, utan att exakta kriterier eller garantier har fastställts i förväg.
- 53 Av detta följer att den tillämpliga nationella lagstiftningen inte garanterar att USK:s ledamöter inte kan utsättas för några direkta eller indirekta yttre påtryckningar som kan ge upphov till tvivel om deras oberoende. Detta innebär att detta organ inte uppfyller det krav på oberoende som är utmärkande för en domstol, sett ur sin externa aspekt.
- 54 Av det ovan anförda följer att USK inte kan anses utgöra en ”domstol”, i den mening som avses i artikel 267 FEUF.
- 55 Denna omständighet befriar emellertid inte USK från skyldigheten att säkerställa tillämpningen av unionsrätten när den fattar sina beslut och, om det behövs, att underlåta att tillämpa nationella bestämmelser som förefaller strida mot bestämmelser i unionsrätten som har direkt effekt. Sådana skyldigheter åvilar nämligen samtliga behöriga nationella myndigheter och inte enbart domstolarna (dom av den 21 januari 2020, *Banco de Santander*, C-274/14, EU:C:2020:17, punkt 78 och där angiven rättspraxis).
- 56 Det ska dessutom påpekas att det av handlingarna i målet och av de uppgifter som NADA lämnade vid förhandlingen framgår att SO lämnat in ett klagomål till Österreichische Datenschutzbehörde (den österrikiska dataskyddsmyndigheten) om åsidosättande av detta skydd, med tillämpning av artikel 77.1 i dataskyddsförordningen. Detta organ antog ett avslagsbeslut som har överklagats till Bundesverwaltungsgericht (Federala förvaltningsdomstolen, Österrike) i enlighet med artikel 78.1 i dataskyddsförordningen (se, i detta hänseende dom av den 7 december 2023, *SCHUFA Holding (Skuldsanering)*, C-26/22 och C-64/22, EU:C:2023:958, punkterna 52 och 70). Det målet har vilandeförklarats i avvaktan på domstolens svar på de frågor som ställts i förevarande mål.
- 57 Av detta följer att förevarande begäran om förhandsavgörande inte kan tas upp till prövning.

Rättegångskostnader

- 58 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

Den begäran om förhandsavgörande som framställts av Unabhängige Schiedskommission Wien (Oberoende skiljenämnden i Wien, Österrike) genom beslut av den 21 december 2021 avvisas.

Underskrifter